# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

22 päivänä kesäkuuta 2000 *

Asiassa C-318/98,

jonka Pretura circondariale di Udine, sezione distaccata di Cividale del Friuli (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

**Giancarlo Fornasar,**

**Andrea Strizzolo,**

**Giancarlo Toso,**

**Lucio Mucchino,**

**Enzo Peressutti**

ja

**Sante Chiarcosso,**

ennakkoratkaisun vaarallisista jätteistä 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY (EYVL L 377, s. 20) 1 artiklan 4 kohdan ja

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

vaarallisista jätteistä annetun direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY (EYVL L 356, s. 14) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Mucchino ja Peressutti, edustajinaan asianajaja C. Pagano, Genova, ja asianajaja R. Cattarini, Monfalcone,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos W.-D. Plessing ja saman ministeriön ylijohtaja C.-D. Quassowski,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen apulaisneuvonantaja M. A. Fierstra,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään liittovaltion ulkoasiainministeriön lähettiläs C. Stix-Hackl,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet P. Stancanelli ja L. Ström,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Mucchinon ja Peressuttin, edustajanaan C. Pagano, Italian hallituksen, asiamiehenään asianajaja L. Daniele, Trieste, ja komission, asiamiehenään P. Stancanelli, 6.7.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.9.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Pretura circondariale di Udine, sezione distaccata di Cividale del Friuli, on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 16.7.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.8.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kuusi ennakkoratkaisukysymystä vaarallisista jätteistä 12 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY (EYVL L 377, s. 20) 1 artiklan 4 kohdan ja vaarallisista jätteistä annetun direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisten vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY (EYVL L 356, s. 14) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajina ovat Fornasar, Strizzolo, Toso, Mucchino, Peressutti ja Chiarcosso, joiden väitetään poistaneen "myrkyllisiä ja epäterveellisiä" jätteitä erityisjätteiden nimikkeellä pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen lainsäädännön vastaisesti.

## Yhteisön lainsäädäntö

3 Myrkyllisistä ja vaarallisista jätteistä 20 päivänä maaliskuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 78/319/ETY (EYVL L 84, s. 43), joka kumottiin 27.6.1995 lähtien direktiivin 91/689/ETY 11 artiklalla, sellaisena kuin viimeksi mainittu direktiivi on muutettuna 27.6.1994 annetulla neuvoston direktiivillä 94/31/EY (EYVL L 168, s. 28), 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että myrkyllisistä ja vaarallisista jätteistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja aiheuttamatta haittaa ympäristölle, erityisesti vaarantamatta vesiä, ilmaa, maaperää ja kasvistoa tai eläimistöä, tuottamatta melu- tai hajuhaittoja ja vahingoittamatta aluetta tai maisemaa.

4 Direktiivin 78/319/ETY 5 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on erityisesti toteutettava tarpeelliset toimenpiteet estääkseen myrkyllisten ja vaarallisten jätteiden hylkäämisen ja valvomattoman johtamisen, kaatopaikalle sijoittamisen tai kuljetuksen sekä myös niiden kuljettamisen muihin kuin saman direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin laitoksiin, liikkeisiin tai yrityksiin.

5 Direktiivi 78/319/ETY kumottiin direktiivin 91/689/ETY 11 artiklalla siten, että se ei enää ollut voimassa 12.12.1993 alkaen, ja se korvattiin viimeksi mainitulla artiklalla. Tämän saman säännöksen nojalla, sellaisena kuin se on direktiivin 94/31/EY mukaisesti, direktiivin 78/319/ETY kumoamisvaikutus lykättiin kuitenkin 27.6.1995 asti.

6 Direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 2 kohdan mukaan jätteistä 15 päivänä heinäkuuta 1975 annettua neuvoston direktiiviä 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39), sellaisena kuin se on muutettuna 18.3.1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/ETY (EYVL L 78, s. 32), sovelletaan vaarallisiin jätteisiin, jollei direktiivistä 91/689/ETY muuta johdu.

7 Direktiivin 75/442/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 4 artiklassa pääasiallisesti toistetaan direktiivin 78/319/ETY 5 artikla, sillä sen ensimmäisessä kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jätteet hyödynnetään tai niistä huolehditaan vaarantamatta ihmisten terveyttä ja käyttämättä menettelyjä tai menetelmiä, joista voi aiheutua vahinkoa ympäristölle, ja erityisesti, että ei vaaranneta vesiä, ilmaa, maaperää eikä kasveja eikä eläimiä, ei tuoteta melu- tai hajuhaittoja eikä vahingoiteta haitallisesti maaseutua tai erityisalueita. Direktiivin 75/442/ETY 4 artiklan toisessa kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet jätteiden hylkäämisen, upottamisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi.

8 Direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä tarkoitetaan 'vaarallisella jätteellä':

— Jätteitä, jotka sisältyvät direktiivin 75/442/ETY 18 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti tämän direktiivin liitteen I ja II perusteella viimeistään kuusi kuukautta ennen tämän direktiivin täytäntöönpanopäivää laadittavaan luetteloon. Näillä jätteillä on oltava yksi tai useampi liitteessä III lueteltu ominaisuus. Luettelossa otetaan huomioon jätteiden alkuperä ja koostumus, sekä tarvittaessa pitoisuuden raja-arvot. Luettelo tarkistetaan säännöllisesti, ja sitä muutetaan tarvittaessa saman menettelyn mukaisesti.

— Muita jätteitä, joilla jäsenvaltio katsoo olevan jonkun liitteessä III luetelluista ominaisuuksista. Näistä tapauksista on ilmoitettava komissiolle, ja ne on tarkistettava direktiivin 75/442/ETY 18 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti luettelon mukauttamiseksi."

9 Direktiivin 91/689/ETY liite I jakaantuu liitteeseen I.A ja liitteeseen I.B. Nämä liitteet sisältävät 18 vaarallisten jätteiden luokkaa ja 22 yleistä tyyppiä lueteltuina niiden laadun tai sen toiminnan perusteella, jossa ne ovat syntyneet. liitteessä II luetellaan 51 ainetta, jotka tekevät liitteen I.B jätteistä vaarallisia, kun niillä on jokin liitteessä III luetelluista ominaisuuksista; liitteessä III luetellaan ominaisuudet, jotka tekevät jätteistä vaarallisia.

10 Päätös 94/904/EY sisältää direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon.

**Kansallinen lainsäädäntö**

11 Jätteistä annetun direktiivin 91/156/ETY, vaarallisista jätteistä annetun direktiivin 91/689/ETY ja pakkauksista ja pakkausjätteistä 20 päivänä joulukuuta 1994 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY (EYVL L 365, s. 10) täytäntöönpanosta 5.2.1997 annetun asetuksen 22/97 (GURI, liite nro 33, 15.2.1997) 7 §:n 4 momentissa, sellaisena kuin se on muutettuna 8.11.1997 annetulla asetuksella 389/97 (GURI nro 261, 8.11.1997), säädetään seuraavaa:

"Liitteiden G, H ja I nojalla vaarallisia ovat liitteessä D olevassa luettelossa tarkoitetut muut kuin kotitalousjätteet."

12 Liitteessä D toistetaan direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu ja päätöksellä 94/904/EY vahvistettu vaarallisten jätteiden luettelo kokonaisuudessaan. Liitteet G, H ja I ovat samanlaiset kuin direktiivin 91/689/ETY liitteet I, II ja III.

13 Jätteiden poistamisesta ja kaatopaikalle vietyjen vaarallisten jätteiden luokittelusta 11.3.1998 annettu ministeriön asetus nro 141 (GURI nro 108, 12.5.1998) täydentää kansallista lainsäädäntöä.

## Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Verdeindustria Srl:n jätteiden keräyspaikalla 11.3.1994 tehdyn rutiinitarkastuksen yhteydessä viranomaisten epäilykset heräsivät Chiarcosso-nimisen yrityksen kuorma-auton purkamasta jätelastista peräisin olevan liuottimien hajun perusteella. Kuljetusasiakirjoissa kuorman muodostavat jätteet oli luokiteltu kyseisenä aikana Italiassa voimassa olleen lain määritelmän mukaisiksi erityisiksi jätteiksi, jotka eivät olleet myrkyllisiä eivätkä epäterveellisiä. Näiden jätteiden joukosta löydettiin tiettyjä läkkipeltikontteja ja tynnyri, jossa oli merkintä ICI-polyuretaanista.

15 Ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin määräsi hankittavaksi asiantuntijalausunnon tynnyriin sisältyvien ainesosien tutkimiseksi. Asiantuntijan tehtäväksi annettiin jätteiden analyyttinen tutkiminen ja lausunnon antaminen siitä, voitaisiinko nämä jätteet luokitella vaarallisiksi jätteiksi ja vaikuttaisiko jätteiden alkuperä tähän luokitteluun.

16 Asiantuntijalausunnossa todettiin tynnyrin sisältävän difenyylimetaani-di-isosyanaatteja (jäljempänä MDI) ja yhtä sen isomeereistä. Asiantuntija täsmensi, että isosyanaatit ovat ihmisen terveydelle äärettömän vaarallisia tuotteita. Tämän

aineen hyvin pienetkin määrät ilmassa, noin miljardisosat, voivat aiheuttaa äärimmäisen vakavia astmakohtauksia, jotka voivat johtaa kuolemaan. Asiantuntijan lausunnon mukaan tätä ainetta voidaan koostumuksensa vuoksi pitää luonteeltaan sananmukaisesti vaarallisena ja sellaisena ympäristölle ja terveydelle objektiivisesti haitallisena.

17 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että MDI on perusainesosa monien synteettisten hartsien valmistuksessa, ja näitä hartseja käytetään auton osien, huonekalujen, muovien, vaatteiden ja maalien valmistuksessa. Näin ollen sitä käyttävät yleisesti eri tuotantoaloilla toimivat yritykset.

18 Jätteitä koskevista asiakirjoista ja todistajanlausunnoista ilmeni tutkimuksen aikana, että kaikki jätteiden keräyspaikalle viedyt jätteet olivat peräisin Monfalcone de la Fincantieri — Cantieri Navali Italiani SpA -nimisestä yrityksestä (jäljempänä Fincantieri). Tämä yritys harjoittaa laivan- ja koneenrakennustoimintaa ja niihin liittyvää teollisuustoimintaa mukaan lukien laivojen rakennus, varustelu, korjaaminen ja romuttaminen.

19 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että on mahdotonta tunnistaa varmuudella Fincantierin sitä tuotantoprosessia, josta ainesosa on peräisin. Tynnyristä löydetyn ainesosan lajista ei myöskään voida määritellä, missä sitä on konkreettisesti käytetty, koska käyttömahdollisuuksia on useita.

20 Takavarikoidusta aineistosta otettujen pistokokeiden tutkimuksen yhteydessä kolmea Fincantierin työntekijää, kuljetusyrityksen johtajaa sekä kumpaakin jätteiden poistosta vastuussa ollutta henkilöä syytettiin siitä, että he olivat poistaneet "myrkyllisiä ja epäterveellisiä" jätteitä erityisjätteinä pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen lainsäädännön vastaisesti.

21 Edellä mainittuja henkilöitä vastaan nostettu syyte perustui viimeksi mainittuun lainsäädäntöön. Italian rikoslain 2 §:n säännös, jonka mukaan "ketään ei voida rangaista teosta, joka ei myöhemmin annetun lain mukaan enää ole rikos", velvoittaa kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tarkistamaan, voidaanko takavarikoitu aineisto tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan edelleen luokitella vaarallisiksi jätteiksi.

22 Kansalliselle tuomioistuimelle esitetyn asiantuntijan lausunnon mukaan kyseessä on joko halogenoimaton orgaaninen aine, jota ei käytetä liuottimena (asetuksen nro 389/97 liitteessä G oleva 20 kohta, joka vastaa direktiivin 91/689/ETY liitteessä I.B olevaa 20 kohtaa) taikka muu jäte, joka sisältää jotakin asetuksen nro 389/97 liitteessä H luetelluista aineista ja jolla on jokin kyseisen asetuksen liitteessä I luetelluista ominaisuuksista (asetuksen nro 389/97 liitteessä G oleva 40 kohta, joka vastaa direktiivin 91/689/ETY liitteessä I.B olevaa 40 kohtaa), joka koostuu isosyanaateista (asetuksen nro 389/97 liitteessä H oleva C 37 kohta, joka vastaa direktiivin 91/689/ETY liitteessä II olevaa C 37 kohtaa), joita esiintyy sellaisina pitoisuuksina, että se voidaan luokitella epäterveelliseksi (asetuksen nro 389/97 liitteessä I oleva H5 kohta, joka vastaa direktiivin 91/689/ETY liitteessä III olevaa H5 kohtaa).

23 Asiantuntija totesi, että kun otetaan huomioon se paikka, jonne aineisto oli kerätty jätteenkeräyspaikalle vietäväksi, ainoa mahdollinen sen käyttöä koskeva olettama on, että se kuorittiin paikan päällä lämmöneristystarkoitusta varten. Tämä aineisto voi kuulua kansallisessa lainsäädännössä ja vaarallisten jätteiden luettelossa ainoastaan otsikon 080402 "liima- ja tiivistejätteet, jotka eivät sisällä halogenoituja liuottimia" alle ryhmään 0804 "liimojen ja kitin valmistuksesta, jakelusta ja käyttämisestä peräisin olevat jätteet (tiivisteet mukaan lukien)". Asiantuntija katsoi kuitenkin, että tekniseltä kannalta katsottuna olisi liioiteltua sisällyttää lämmöneristeiden kuoriminen tähän otsikkoon. Käytettävissä olevat asiakirjat eivät missään tapauksessa riitä sen toteen näyttämiseksi, että aineisto olisi ollut tarkoitettu tällaista käyttöä varten. Näin ollen jätteiden alkuperää taikka syntymistapaa ei voida tunnistaa.

24 Varmistaakseen sen, voidaanko aineisto yhä luokitella tällä hetkellä voimassa olevan kansallisen lainsäädännön nojalla vaarallisiksi jätteiksi, Pretura circondariale di Udine, sezione distaccata di Cividale del Friuli on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kuusi ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Voidaanko jäte luokitella neuvoston direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan ja 22.12.1994 tehdyn neuvoston päätöksen mukaiseksi vaaralliseksi jätteeksi vain silloin, kun on konkreettisesti selvitetty, että se on syntynyt jollain sellaisella tavalla, joka on mainittu edellä mainitulla päätöksellä hyväksytyssä vaarallisten jätteiden luettelossa jätteiden luokittelua varten, vai voidaanko jäte luokitella vaaralliseksi jätteeksi jo sillä perusteella, että aine on koostumukseltaan sellaista, että sitä voidaan ajatella käytettäväksi tietyssä tuotantoprosessissa tai että se on tietyn tuotantoprosessin lopputuote?

2) Onko neuvoston päätöksellä 94/904 hyväksytty luettelo tyhjentävä, ja jäävätkö näin ollen sen ulkopuolelle ne jätteet, joita siinä ei ole mainittu mutta joilla kuitenkin on direktiivin 91/689/ETY liitteissä I, II ja III lueteltuja ominaisuuksia?

3) Jos yhteisöjen tuomioistuin ei pidä vaarallisten jätteiden luetteloa tyhjentävänä, onko katsottava, että vaaralliset jätteet sisältyvät siihen automaattisesti direktiivin 91/689/ETY liitteiden I, II ja III perusteella?

4) Mitä menettelyä on direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan noudatettava, kun yksittäinen jäsenvaltio määrittelee vaarallisiksi muut kuin neuvoston päätöksellä 94/904/EY hyväksytyssä luettelossa mainitut jätteet, joilla on jokin direktiivin liitteessä III luetelluista ominaisuuksista, ja minkä viranomaisen kuuluu arvioida asiaa ja tehdä sen jälkeen ilmoitus komissiolle?

5) Onko myös jäsenvaltion oikeusviranomaisilla velvollisuus tehdä ilmoitus komissiolle?

6) Onko difenyylimetaani di-isosyanaatti luokiteltava yhteisön lainsäädännön mukaan vaaralliseksi jätteeksi?"

**Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen ja yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta**

25 Mucchino ja Peressutti ovat esittäneet oikeudenkäyntiväitteen. He väittävät, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön direktiivi ei voi itsessään luoda velvoitteita yksityiselle oikeussubjektille ja että tästä periaatteesta olisi pidettävä tiukasti kiinni, kun kansallisen tuomioistuimen on päätettävä rikosoikeudellisesta vastuusta.

26 Mucchino ja Peressutti väittävät, että kansallisen tuomioistuimen on sovellettava vastaajiin näiden kannalta edullisinta kansallista säännöstä huolimatta siitä, miten yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut yhteisön oikeuden säännöksiä. Italian oikeusjärjestelmän ja oikeuskäytännön mukaan syytteen perustana olevat teot eivät enää ole rikoksia nykyisin voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

27 Aluksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kansallisen tuomioistuimen esittämä pyyntö voidaan jättää tutkimatta ainoastaan, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella tai yhteisön oikeussäännön pätevyyden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai

kohteeseen (ks. mm. asia C-67/91, Asociación Española de Banca Privada ym., tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4785, 25 ja 26 kohta ja yhdistetyt asiat C-304/94, C-330/94, C-342/94 ja C-224/95, Tombesi ym., tuomio 25.6.1997, Kok. 1997, s. I-3561, 38 kohta).

28 Nyt esillä olevassa asiassa kansallinen tuomioistuin on esittänyt syitä, joiden vuoksi yhteisöjen tuomioistuimen vastaukset olisivat hyödyllisiä sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi, eikä näytä siltä, ettei näillä vastauksilla olisi mitään yhteyttä pääasian kohteen tai tosiseikkojen kanssa.

29 Näin ollen viisi ensimmäistä kysymystä on tutkittava.

30 Kuudennella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta, voidaanko MDI luokitella yhteisön oikeudessa vaaralliseksi jätteeksi.

31 Perustamissopimuksen 177 artiklassa määrätyssä menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuimien ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen kuuluu yksinomaan kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan (asia 36/79, Denkavit, tuomio 15.11.1979, Kok. 1979, s. 3439, 12 kohta ja yhdistetyt asiat C-175/98 ja C-177/98, Lirussi ja Bizzaro, tuomio 5.10.1999, Kok. 1999, s. I-6881, 37 kohta).

32 Yhteisöjen tuomioistuin ei voi ratkaista pääasiassa kyseessä olevaa asiaa tai soveltaa kansallisen lainsäädännön mukaisiin tilanteisiin yhteisön säännöksiä, joita se tulkitsee, koska nämä kysymykset kuuluvat kansallisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan (em. asiassa Lirussi ja Bizzaro annettu tuomio, 38 kohta). Sama pätee tiettyjen aineiden luokitteluun päätöksellä 94/904/EY

direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisesti vahvistettuun vaarallisten jätteiden luetteloon yksittäistapauksessa.

33 Näin ollen on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen vastaamaan kuudenteen kysymykseen.

## Toinen, kolmas, neljäs ja viides kysymys

34 Kysymyksillään 2—5, joita on tutkittava ensin, kansallinen tuomioistuin tiedustelee, estetäänkö direktiivillä 91/689/ETY jäsenvaltioita, kansalliset oikeusviranomaiset niiden toimivallan rajoissa mukaan lukien, luokittelemasta vaarallisiksi jätteiksi muut kuin ne, jotka sisältyvät päätöksellä 94/904/EY hyväksyttyyn vaarallisten jätteiden luetteloon, ja siten toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä tällaisten jätteiden hylkäämisen, upottamisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi.

35 Mucchinon ja Peressuttin sekä Alankomaiden hallituksen ja komission mukaan direktiivissä 91/689/ETY ja päätöksessä 94/904/EY tarkoitettua "vaarallisten jätteiden" luetteloa on pidettävä tyhjentävänä. Komissio katsoo, että yhteisön oikeudessa kielletään täydentämästä automaattisesti tätä luetteloa ainoastaan tarkistamalla, että jätteet sisältyvät direktiivin 91/689/ETY liitteisiin. Vaarallisten jätteiden täsmällisen ja yhdenmukaisen määritelmän vaatimus edellyttää tällaista tulkintaa.

36 Saksan ja Itävallan hallitukset väittävät sitä vastoin, että direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan toisen luetelmakohdan muotoilun vuoksi päätöksellä 94/904/EY vahvistettu vaarallisten aineiden luettelo ei voi olla tyhjentävä. Toinen luetelmakohta viittaa päinvastoin siihen, että jäsenvaltiot voivat luokitella vaa-

rallisiksi myös muut jätteet, jos niillä on joku direktiivin 91/689/ETY liitteessä III luetelluista ominaisuuksista.

37 Aluksi on todettava, että EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklan (josta on muutettuna tullut EY 175 artikla) nojalla hyväksytyn direktiivin 75/442/ETY 4 artiklan tavoitteena on panna täytäntöön EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan toisessa virkkeessä (josta on muutettuna tullut EY 174 artiklan 2 kohdan ensimmäisen kohdan toinen virke) määrätyt ennalta varautumisen ja ennalta ehkäisemisen periaatteet. Näiden periaatteiden mukaan yhteisön ja jäsenvaltioiden on ennalta ehkäistävä, vähennettävä ja mahdollisuuksien mukaan poistettava jo lähteellä saastumista tai haittaa aiheuttavat tekijät hyväksymällä toimenpiteitä, joilla hävitetään tiedossa olevat riskitekijät (ks. em. asiassa Lirussi ja Bizzaro annettu tuomio, 51 kohta).

38 On korostettava, että vaikka direktiivin 75/442/ETY 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa ei täsmennetä, minkälaisia toimenpiteiden on käytännössä oltava, jotta varmistetaan, että jätteistä huolehditaan ihmisten terveyttä vaarantamatta ja ympäristöä vahingoittamatta, se sitoo jäsenvaltioita tavoitteellisesti jättäen näille harkintavaltaa arvioida kyseisten toimenpiteiden tarpeellisuutta (asia C-365/97, komissio v. Italia, tuomio 9.11.1999, Kok. 1999, s. I-7773, 67 kohta).

39 Jos ympäristön tila heikkenee huomattavasti pitkällä aikavälillä toimivaltaisten viranomaisten puuttumatta asiaan, merkitsee se periaatteessa sitä, että kyseinen jäsenvaltio on ylittänyt tässä säännöksessä sille myönnetyn harkintavallan (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 68 kohta).

40 Direktiivin 75/442/ETY 4 artiklan toinen kohta täydentää tätä säännöstä täsmällisellä velvoitteella, koska siinä säädetään, että jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet jätteiden hylkäämisen, upottamisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi.

41 On huomattava, että jäsenvaltiolle on EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan kolmannessa kohdassa (josta on tullut EY 249 artiklan kolmas kohta) ja direktiivissä itsessään asetettu pakottava velvollisuus ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin direktiivissä säädetyn tavoitteen saavuttamiseksi (asia C-129/96, Inter-Environnement Wallonie, tuomio 18.12.1997, Kok. 1997, s. I-7411, 40 kohta).

42 Tämä velvollisuus ryhtyä kaikkiin yleis- tai erityistoimenpiteisiin kuuluu kaikille jäsenvaltioiden viranomaisille, oikeusviranomaiset toimivaltansa rajoissa mukaan lukien (asia C-106/89, Marleasing, tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4135, 8 kohta ja em. asia Inter-Environnement Wallonie, tuomion 40 kohta).

43 Direktiivistä 91/689/ETY on todettava, että sen viidennestä perustelukappaleesta ilmenee, että vaarallisten jätteiden hoidon tehostamiseksi yhteisössä on tarpeellista käyttää kokemukseen perustuvaa täsmällistä ja yhtenäistä vaarallisen jätteen määritelmää.

44 Tätä varten direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 3 kohdassa viitataan direktiivissä 75/442/ETY olevaan jätteen määritelmään ja sen 1 artiklan 4 kohdassa vaarallisten jätteiden määritelmään. Päätöksellä 94/904/ETY täydennetään direktiiviä 91/689/ETY ja sen liitteessä viitataan myös direktiivin 75/442/EY 1 artiklan a alakohdan mukaiseen "jätteiden" määritelmään.

45 Direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuilla "vaarallisilla jätteillä" on ymmärrettävä tarkoitettavan direktiivin 75/442/ETY 18 artiklan mukaista menettelyä noudattaen vahvistetussa luettelossa mainittuja jätteitä ja

kaikkia muita jätteitä, joilla jäsenvaltio katsoo olevan jokin direktiivin 91/689/ETY liitteessä III luetelluista ominaisuuksista.

46 Tältä osin on todettava, että ympäristöä koskevalla yhteisön lainsäädännöllä ei pyritä täydelliseen yhdenmukaistamiseen. Vaikka perustamissopimuksen 130 r artiklassa mainitaankin tietyt yhteisön tavoitteet, EY:n perustamissopimuksen 130 t artiklassa (josta on tullut EY 176 artikla) sekä direktiivissä 91/689/ETY säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta toteuttaa tiukempia suojatoimenpiteitä. Perustamissopimuksen 130 r artiklan mukaan yhteisön ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon yhteisön eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen.

47 Direktiivin 91/689/ETY 7 artiklassa säädetään, että hätätapauksissa tai vakavan vaaran uhatessa jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, mukaan lukien tarvittaessa tästä direktiivistä tehtävät väliaikaiset poikkeukset, jotta vaarallisista jätteistä ei aiheudu vaaraa väestölle tai ympäristölle. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tällaisista poikkeuksista.

48 Edellä todetusta seuraa, että direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat tässä direktiivissä säädetyn luettelon nojalla luokitella vaarallisiksi kaikki muut jätteet, joilla jäsenvaltio katsoo olevan jokin kyseisen direktiivin liitteessä III luetelluista ominaisuuksista. Näin ollen näitä jätteitä pidetään vaarallisina vain niiden jäsenvaltioiden alueella, jotka ovat ne tällaisiksi luokitelleet.

49 Siten jäsenvaltioilla on velvollisuus ilmoittaa näistä tapauksista komissiolle, jotta ne tutkitaan uudelleen direktiivin 75/442/ETY 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen vaarallisten jätteiden luettelon vahvistamiseksi. Näin ollen komissiota pyydetään saatujen kokemusten perusteella tutkimaan, onko asianmukaista täydentää kaikissa yhteisön jäsenvaltioissa sovellettavaa vaarallisten jätteiden

yleistä luetteloa lisäämällä siihen jätteitä, joita pidetään vaarallisina yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan toisen luetelmakohdan nojalla.

50 Direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan toisessa luetelmakohdassa ei säädetä kansallisesta menettelystä, jota jäsenvaltion olisi noudatettava, eikä elimestä, joka on toimivaltainen luokittelemaan jätteet vaarallisiksi ja ilmoittamaan niistä vastaavasti komissiolle.

51 Näin ollen kysymyksiin 2—5 on vastattava, että direktiivi 91/689/ETY ei estä jäsenvaltioita, mukaan lukien kansalliset oikeusviranomaiset niiden toimivallan rajoissa, luokittelemasta vaarallisiksi jätteiksi muut kuin ne, jotka sisältyvät päätöksellä 94/904/EY hyväksyttyyn vaarallisten jätteiden luetteloon, ja siten toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä tällaisten jätteiden hylkäämisen, upottamisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi. Tällaisessa tilanteessa kyseisen jäsenvaltion sellaisten viranomaisten, jotka ovat kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisia, on tehtävä tästä komissiolle direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan toisen luetelmakohdan mukainen ilmoitus.

## Ensimmäinen kysymys

52 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohtaa ja päätöstä 94/904/EY tulkittava niin, että jätteen alkuperän määrittely on välttämätön edellytys sen luokittelemiseksi konkreettisessa tapauksessa vaaralliseksi.

53 Komissio väittää, että direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohtaa ja päätöstä 94/904/EY on tulkittava niin, että jätteen luokitteleminen vaaralliseksi edellyttää,

että sen todetaan syntyneen vaarallisten jätteiden yhteisöjen luettelossa mainitussa valmistusmenettelyssä tai toiminnassa.

54 Alankomaiden hallitus katsoo sitä vastoin, että jätteen luokittelemiseksi direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdassa ja päätöksessä 94/904/EY tarkoitetuksi vaaralliseksi jätteeksi ei ole välttämätöntä, että sen alkuperästä on tarkka tieto. Jätteen alkuperä on vain yksi niistä seikoista, joiden avulla on mahdollista määritellä, onko kyseessä vaarallinen jäte.

55 Tältä osin riittää, kun todetaan, että direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisesti jätteillä, jotka sisältyvät "vaarallisten jätteiden" luetteloon, on oltava yksi tai useampi saman direktiivin liitteessä III lueteltu ominaisuus ja että luettelossa otetaan huomioon jätteiden alkuperä ja koostumus sekä tarvittaessa pitoisuuden raja-arvot.

56 Näin ollen tämän säännöksen sanamuodosta ilmenee, että "vaarallisen jätteen" käsitteen ratkaiseva kriteeri on tieto siitä, onko jätteellä yksi tai useampi direktiivin 91/689/ETY liitteessä III luetelluista ominaisuuksista. Vaikka jätteen "vaarallisten jätteiden" luetteloon lisääminen perustuukin tosiasiallisesti jätteen alkuperään, se ei merkitse sitä, että alkuperän täsmällinen määrittely olisi välttämätöntä jätteen luokittelemiseksi vaaralliseksi. Jätteen alkuperä ei ole ainoa vaarallisuuden luokittelukriteeri, vaan se on yksi niistä tekijöistä, jotka vaarallisten jätteiden luettelossa vain "otetaan huomioon".

57 Tämän vuoksi ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohtaa ja päätöstä 94/904/EY on tulkittava niin, että jätteen alkuperän määrittely ei ole välttämätön edellytys jätteen luokittelemiseksi konkreettisessa tapauksessa vaaralliseksi.

## Oikeudenkäyntikulut

58 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Saksan, Alankomaiden ja Itävallan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Pretura circondariale di Udine, sezione distaccata di Cividale del Friulin 16.7.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Vaarallisista jätteistä 12 päivänä joulukuuta 1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/689/ETY ei estetä jäsenvaltioita, mukaan lukien kansalliset oikeusviranomaiset niiden toimivallan rajoissa, luokittelemasta vaarallisiksi jätteiksi muut kuin ne, jotka sisältyvät vaarallisista jätteistä annetun direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/904/EY hyväksyttyyn vaarallisten jätteiden luetteloon, ja siten toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä tällaisten jätteiden hylkäämisen, upottamisen tai valvomattoman huolehtimisen estämiseksi. Tällaisessa

tilanteessa kyseisen jäsenvaltion sellaisten viranomaisten, jotka ovat kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisia, on tehtävä tästä komissiolle direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan toisen luetelmakohdan mukainen ilmoitus.

2) Direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohtaa ja päätöstä 94/904/EY on tulkittava niin, että jätteen alkuperän määrittely ei ole välttämätön edellytys jätteen luokittelemiseksi konkreettisessa tapauksessa vaaralliseksi.

Schintgen Kapteyn Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä kesäkuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja